

BACHELOROPPGAVE

«**Du tror det ikke før du ser det**» - En studie om omsorgssvikt, hvilke signaler barnehagelæreren kan oppdage fra barn som er utsatt for omsorgssvikt, og hvilke reaksjonsmønstre som iverksettes.

«**You will not believe it until you see it**» - A study about neglect, what signals the kindergarten teacher can discover from children who are prone to neglect, and what reaction patterns are implemented.

Kandidatnummer: 107, 143, 157

BLUBACH 2020/2021

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunn

Barnehagelærerutdanning

Veileder: Marie Marcelle Hvidsteen Jansen

Innleveringsdato: 08.01.2021

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet*, § 12-1.

Forord

Vi er nå ferd med å avslutte tre spennende og lærerike år på barnehagelærerutdanningen ved HVL med en bacheloroppgave. Først og fremst vil vi takke familien for at dere har vært støttende og motiverende under hele prosessen.

Vi vil gjerne rette en stor takk til vår veileder Marie Marcelle Hvidsteen Jansen. Takk for at du har stilt opp og vært tilgjengelig når vi trengte det. Takk for de inspirerende og lærerike veiledningene du har hatt der du har hatt troen på oss gjennom hele prosessen. Din kunnskap har vært til stor nytte i vår bachelorprosess. Du har kommet med både konstruktiv kritikk og motivasjon. Dette er noe vi har satt stor pris på.

Vi vil også rette en stor takk til alle våre fire informanter. Uten dere hadde vi ikke kunne gjennomføre vår bacheloroppgave. Takk for at dere tok dere tid til å bli intervjuet, og kunne stille opp på så kort varsel. Til slutt vil vi takke biblioteket på HVL for god veiledning og tilbakemelding underveis i oppgaveskrivingen. Dette har vært til stor hjelp.

Abstract

Key word: Neglect, signals from children, staff's reaction patterns,

Abstract:

The purpose of this assignment is to research which signals children give off if they are prone to and experiencing neglect, and what reaction patterns a kindergarten teacher has when suspicious of neglect. The question our assignment is based on is: "what signals can the kindergarten teacher discover from children who are prone to neglect, and what reaction patterns are implemented?". To answer this research question, we used the qualitative research method. By using this method, we also decided on doing interviews. We interviewed three kindergartens. We did four interviews with four staff members who had a kindergarten teacher education. Our research shows that the informants place the most emphasis on physical abuse and emotional neglect. We also found that several of the informants believed that the assistants should not be included in cases involving children prone to and experiencing neglect.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Abstract	3
1.0 Innledning	6
1.1 Valg av oppgave.....	6
1.2 Problemstilling.....	7
1.3 Oppgavens oppbygging.....	8
2.0 Teori.....	8
2.1 Hva er omsorgssvikt?.....	9
2.1.1 Følelsesmessig vanskjøtsel	10
2.1.2 Signaler fra barn på følelsesmessig vanskjøtsel.....	10
2.1.3 Seksuelle overgrep	11
2.1.4 Signaler fra barn på seksuelle overgrep	12
2.1.5 Psykiske overgrep	12
2.1.6 Signaler fra barn på psykiske overgrep.....	13
2.1.7 Fysiske overgrep	14
2.1.8 Signaler fra barn på fysiske overgrep	14
2.2 Hvilke offentlige plikter har barnehagelæreren?	15
2.2.1 Opplysningsplikt	16
2.2.2 Handlingsplan ved vond magefølelse	17
3.0 Metode.....	17
3.1 Hva er metode?.....	18
3.2 Valg av metode.....	18
3.3 Valg av informanter.....	19
3.4 Etikk og personvern	19
3.5 Metodekritikk	20
3.6 Gjennomføring	21
4.0 Resultat av datainnsamling	22
4.1 Hvordan forstår barnehagelæreren begrepet omsorgssvikt?	22

4.2 Hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt?	23
4.3 Hvilke reaksjonsmønstre har barnehagelæreren ved mistanke om omsorgssvikt?	24
4.4 Oppsummering av funn	26
5.0 Drøfting	26
5.1 Hvordan forstår barnehagelæreren begrepet omsorgssvikt?	27
5.2 Hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt?	29
5.3. Hvilke reaksjonsmønstre har barnehagelæreren ved mistanke om omsorgssvikt?	32
5.4 Konklusjon	35
6.0 Avslutning	37
7.0 Litteraturliste	38
Vedlegg 1 – Informasjonsskriv	43
Vedlegg 2 - Intervjuguide	46

1.0 Innledning

“Barnehagen kan være med å stoppe omsorgssvikt og være med på å tilføre en normalitet i hverdagen til barn som ikke har det så greit.” (Utdanningsnytt, 2013). Dette sitatet er et eksempel på at forskere stadig trekker frem barnehagefeltet som en arena hvor man kan stoppe omsorgssvikt. Vi tenker dette sitatet sier mye om hvor viktig barnehagen er i barnas hverdag, og hvor viktig rollen som barnehagelærer er. Ved å ha flere barnehagelærere kan barna få et større profesjonelt fagmiljø rundt seg. Et større profesjonelt fagmiljø vil gjøre at behovene for omsorg, utvikling, lek og læring blir styrket (Rørset & Ulriksborg, 2015). Som forskere innen feltet tenker vi at det er viktig å ha et blikk fremover for å kunne sørge for at man er best mulig rustet til å ta vare på barna i barnehagen. Vi kan se i sitatet fra Utdanningsnytt (2013) at barnehagen har et stort ansvar i å sørge for at barn har en trygg plass å være. Barn tilbringer store deler av dagen i barnehagen, og som voksen har man da en stor mulighet til å oppdage signaler på omsorgssvikt. Barnehagen kan da være en forebyggende plattform og hjelpe de barna som trenger det.

I en rapport fra Statistisk Sentralbyrå (2020) kommer det frem at det er 147 tilfeller av barn som har opplevd vanskjøtsel, 200 barn som har opplevd seksuelle overgrep, 850 barn som har opplevd fysiske overgrep og 533 barn som har opplevd psykiske overgrep. Dette er urovekkende funn og er noe vi mener man bør ha mer kunnskap om og fokus på. Som fremtidige barnehagelærere er dette noe vi med stor sannsynlighet kan møte på i arbeidslivet og mener derfor at å ha kunnskap i bakhånd kan bidra til å forebygge og oppdage omsorgssvikt. Denne kunnskapen kan bidra til at omsorgssvikt kan oppdages tidligere. Vi ønsker å være trygge voksne som ser barna og tar dem på alvor.

1.1 Valg av oppgave

Vi har valgt å skrive om omsorgssvikt knyttet til barn. Valget vi har tatt er på bakgrunn av at vi føler vi ikke har fått nok kunnskap om temaet i utdanningsløpet, og ønsker å vite mer før vi skal ut i arbeidslivet. Vi tror at mer kunnskap om tema kan bidra til at vi kan være med på å gjøre en forskjell, og ikke minst være en trygg voksen. Det er også noen studenter i gruppen som i barndommen har opplevd omsorgssvikt, og vil hjelpe andre som er og/eller blir utsatt for det samme.

Rammeplanen sier:

“Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. “(Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 11)

Ut ifra dette ser vi viktigheten av å ha et personale som har kunnskap, og er oppmerksom på det som skjer, for å oppdage signal hos barn. Vi mener at omsorgssvikt er et viktig tema å ha kunnskap om dersom man skal arbeide med barn. Vi håper at vår forskning kan være med på å løfte kunnskapen om temaet i barnehagefeltet. Ved å ha kunnskap før man går ut i arbeid, mener vi det kan bli lettere å oppdage og avdekke omsorgssvikt. Dette er også en stor del av grunnen til hvorfor vi valgte å forske på temaet omsorgssvikt.

1.2 Problemstilling

Vi har konstruert denne problemstillinga:

«Hvordan forstår barnehagelærere begrepet omsorgssvikt, hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt, og hvilke reaksjonsmønstre har de ved mistanke om omsorgssvikt?»

For å kunne svare på problemstillingen har vi valgt å dele den i tre delspørsmål: 1) Hvordan forstår barnehagelæreren begrepet omsorgssvikt? 2) Hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt? Og 3) Hvilke reaksjonsmønstre har barnehagelæreren ved mistanke om omsorgssvikt?

Vi har valgt å ta i bruk den kvalitative metoden for å kunne svare på problemstillingen. Vi har valgt å ha fokus på informanter som har barnehagelærerutdanningen i problemstillingen. Dette på bakgrunn av at det er det vi selv skal bli og tenker at de kan sitte på mye informasjon som er relevant for oss. Vi har intervjuet fire personer, hvor alle har barnehagelærerutdanning.

Når vi intervjuet informantene valgte vi å ha fokus på tre spørsmål som gikk ut på hva de la i begrepet omsorgssvikt, hvilke signal man som barnehagelærer kan oppdage og hvilke reaksjonsmønstre de har ved mistanke. For å kunne svare på problemstillingen, har vi tatt i bruk statistikk og faglitteratur om omsorgssvikt.

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven vår er delt inn i fire kapitler; 1) teori, 2) metodedel, 3) analyse og 4) drøfting. I første kapittel legger vi frem relevant teori som knyttes til vår problemstilling. Vi starter med å definere hva omsorgssvikt er, slik at leseren kan få en begynnende forståelse for temaet og begrepet. Videre har vi fokus på de fire formene innen omsorgssvikt, og hvilke signaler man kan oppdage på disse. Tilslutt tar vi for oss pliktene man som ansatt i barnehagen har, og hvilke handlingsmønstre man har ved mistanke om omsorgssvikt. I metodedelen starter vi med å gjøre rede for hvilken metode vi har valgt å bruke i forskningen. Etterfulgt av en begrunnelse på metodevalget vårt, og bakgrunnen for valget av våre informanter. Til slutt gjør vi rede for etikk og personvern og kritikk av metoden vi har valgt. Det aller siste vi gjør i metodedelen er å reflektere over gjennomføringen av metodevalget. I kapittel tre tar vi for oss informantenes utsagn, og analyserer funnene våre. Dette kategoriseres i tre forskjellige spørsmål som skal hjelpe oss å svare på problemstillingen. I fjerde og siste kapittel gjennomfører vi drøfting basert på funnene vi har gjort i analysen. Vi legger til slutt frem en konklusjon knyttet til vår problemstilling. I oppgavens avslutning reflektere vi over eget arbeid.

2.0 Teori

I dette kapitlet skal vi først definere begrepet omsorgssvikt, deretter skal vi gjøre rede for de ulike typene omsorgssvikt man kan finne. Videre vil vi gjøre rede for ulike signaler man som voksen kan legge merke til hos barn som blir utsatt for de ulike typene omsorgssvikt. Til sist tar vi for oss lovverket hvor vi blant annet går inn på opplysningsplikten og handlingsmønsteret til barnehageansatte. Vi tar for oss signalene man kan oppdage hos barn for å få bredere kunnskap om temaet, samtidig vite hva man som barnehagelærer kan se etter hos barn som blir utsatt for omsorgssvikt.

2.1 Hva er omsorgssvikt?

Begrepet omsorgssvikt er et komplekst begrep som kan være utfordrende å finne en definisjon på. Bufdir (2018) forklarer omsorgssvikt ved at omsorgspersonene til et barn ikke tilfredsstillende de primære kravene barn har rett på. Disse primære behovene dreier seg om de emosjonelle, psykiske, fysiske og medisinske behov. Abraham Maslow er en psykolog som har utarbeidet det han kaller en behovspyramide. Denne behovspyramiden består av fem trinn som bygger på hverandre. Maslows mener at man først må dekke det nederste behovet før man kan dekke de andre behovene (Håberg & Liff, 2018). Håberg og Liff (2018) har tatt for seg de ulike trinna og hva de går ut på. Det første trinnet handler om fysiske behov, som mat, drikke og søvn. Det neste trinnet er behovet for trygghet og sikkerhet. Dette behovet dreier seg om et nettverk av mennesker som stiller opp. Forutsigbarhet er sentralt for at barn skal kunne utvikle seg og føle seg trygge. Det tredje trinnet er behovet for kjærlighet og tilknytning, også kalt sosiale behov. Vi har alle behov for tilhørighet og et sosialt nettverk som viser at de er glade i oss. Det fjerde trinnet er behovet for anerkjennelse og respekt. Behovet dreier seg om at man skal respektere hverandre for hvem man er. Det siste og øverste trinnet er behovet for selvrealisering. Dette trinnet går ut at man får bruke evnene sine som man ønsker, og får leve ut drømmene og målene man setter seg. Det kan være stor variasjon fra individ til individ ut ifra hvilke behov man har (Håberg & Liff, 2018).

Det er ulike årsaker til hvorfor omsorgssvikt oppstår. Kvello (2015, s. 321) trekker frem flere trekk ved foreldre som utøver omsorgssvikt. Noe av det som blir trukket frem er at foreldre som utøver omsorgssvikt ikke ser betydningen de har for barnets utvikling, men mener at barnet heller utvikles av den stimuleringen barnet selv står for. Foreldrene til omsorgssviktede barn er i stor grad svak eller ikke-fungerende på samtlige områder. Foreldrene er sosialt isolert, har psykiske lidelser som angst, depresjon og personlighetsforstyrrelser, er utenfor studie- eller arbeidsliv og har ikke evne til å dekke behovene til et barn. Personer som utøver omsorgssvikt har ofte i sin egen oppvekst opplevd omsorgssvikt. Slik at det da vil skje en såkalla generasjonsoverføring (Kvello, 2015, s. 321). Omsorgssvikt blir delt inn i fire hovedkategorier. Disse fire kategoriene er følelsesmessig vanskjøtsel, fysiske overgrep, psykiske overgrep og seksuelle overgrep (Killén, 2017, s. 57). Videre i oppgaven skal vi gå nærmere inn på hva de ulike typene omsorgssvikt er og handler om.

2.1.1 Følelsesmessig vanskjøtsel

Følelsesmessig vanskjøtsel er en av de fire typene omsorgssvikt. Dette er den vanligste formen for omsorgssvikt (Killén, 2017, s. 61). Ifølge Statistisk Sentralbyrå (2020) ble det i 2019 rapportert om 147 tilfeller av vanskjøtsel mot barn. Følelsesmessig vanskjøtsel handler om at foreldrene ikke engasjerer seg positivt i barnet, eller er følelsesmessig utilgjengelig (Killén, 2017, s. 61). Det finnes to ulike former for følelsesmessig vanskjøtsel; fysisk og psykisk vanskjøtsel. Fysisk følelsesmessig vanskjøtsel dreier seg om dårlig ernæring, dårlig hygiene og helsestell. I tillegg til dårlige boforhold og mangel på klær. Psykisk følelsesmessig vanskjøtsel går ut på at barnet blir ignorert og avvist, og mangel på voksenkontakt og tilsyn (NOU 2004: 23, s. 99).

Barna som opplever følelsesmessig vanskjøtsel får ikke sine fysiske, sosiale, kognitive eller sosiale behov dekket av sine omsorgspersoner (Killén, 2017, s.61). Følelsesmessig vanskjøtsel er skadelig for barns fysiske og psykiske utvikling. Som nevnt tidligere er dårlig ernæring en del av det å bli fysisk vanskjøtt. Hjernen til spedbarn trenger proteintilførsel for å kunne utvikle seg. Mangel på proteintilførsel kan resultere i motoriske og kognitive forsinkelser og impulsiv atferd. Utviklinga av hjernen er avhengig av kvaliteten på den følelsesmessige omsorgen og samspillet mellom omsorgspersonene og barnet. Hjernen til spedbarn er ikke bare avhengig av protein for å kunne utvikle seg, men også jern. Dersom spedbarn får mangel på jerntilførsel kan det også resultere i motoriske og kognitive forsinkelser. I tillegg kan det resultere i angst, depresjon og oppmerksomhetsproblemer (Killén, 2017, s. 63).

2.1.2 Signaler fra barn på følelsesmessig vanskjøtsel

Blant 2 – 3 åringer kan det være mange signaler på at de blir utsatt for følelsesmessig vanskjøtsel. Barnet kan være skittent, lukte dårlig og være preget av mangel på stell som for eksempel alvorlige bleieutslett. Barnet kan ha lav kroppsvekt og legger ikke på seg. Barnet kan være anemisk og er ofte sultent. Hos de eldre barna kan man ofte se mangelfull tannhygiene. (Killén, 2017, s. 62). Ulike signaler barnet kan vise når det blir utsatt for følelsesmessig vanskjøtsel er tristhet, konsentrasjonsproblemer og mangel på mimikk. Barna kan være følelsesmessig ustabile og være veldig fokusert på sine foreldre (Killén, 2017, s. 62). Et tegn på følelsesmessig vanskjøtsel hos de litt eldre barna er sen språklig og motorisk utvikling.

I tillegg til at de ikke får dekket det medisinske behovet (Jenssen., Grønli., & Hårberg., 2018). Et barn som ikke får sine medisinske behov dekket kan få alvorlige konsekvenser. Dette kan påvirke barnets utvikling. Barnet kan bli understimulert som igjen fører til dårlig kontaktevne, sen språkutvikling og sen psykomotorisk utvikling. Et barn på 12 måneder kan være i utviklingsfasen til en 6 måneder gammel baby. Barn som blir utsatt for vanskjøtsel gir til slutt opp, blir apatisk og slutter å skrike for å melde sine behov. Som igjen gjør at de utvikler mindre språk da det blir lite kommunikasjon mellom barnet og foreldrene (Killén, 2017, s. 62)

2.1.3 Seksuelle overgrep

Når man snakker om seksuelle overgrep mot barn, menes det barn av omsorgspersoner som engasjeres i seksuelle handlinger barnet verken er seksuelt, utviklingsmessig eller følelsesmessig moden for (Killén, 2012, s.53). Tall fra Statistisk Sentralbyrå (2020) viser at det i 2019 var 200 tilfeller av seksuelle overgrep mot barn. Tallene til Folkehelseinstituttet (2019) viser at 1 av 5 jenter og 1 av 14 gutter har vært utsatt for seksuelle overgrep. Disse seksuelle handlingene dreier seg om alt ifra å se på pornografiske medier sammen, lek med seksuelt innhold og å se på den voksne onanere. Den seksuelle handlingen vil i ettertid bli omtalt som «hemmelig», hvor barnet vil bli straffet dersom vedkommende forteller om handlingen til noen (Killén, 2012, s. 53). Barnet er ikke i stand til å forstå omfanget av en seksuell handling eller gi uttrykk for noe form for samtykke. Barnet kan i tillegg oppleve masturbasjon og beføling av kjønnsorgan med og uten klær, og samleie både oralt, analt og genitalt (Killén, 2012, s. 53). De blir brukt for at omsorgspersonene skal få dekket sine seksuelle behov. Det utsatte barnet blir presset av omsorgspersonen til å engasjere seg i en seksuell handling. Dette gjør omsorgspersonene ved å belønne, komme med trusler eller begge deler. Barnet vil få inntrykk av at den seksuelle handlingen er spesielt for barnet hvor barnet er heldig som får ta del i dette. Barn som er utsatt for seksuelle overgrep kan få alvorlige helsemessige konsekvenser. De har en økt risiko for psykiske og somatiske lidelser. Disse lidelsene er angst, depresjon, posttraumatisk stresslidelse, spiseforstyrrelse, seksuelle problem, selvmord og selvmordsforsøk. En annen konsekvens av seksuelle overgrep er lærevansker, aggresjonsproblemer og streving i sosiale relasjoner hvor barnet kan trekke seg tilbake (Bufdir, 2015).

2.1.4 Signaler fra barn på seksuelle overgrep

Et barn som er utsatt for seksuelt overgrep viser ofte strategier og signaler som henger sammen med det de er utsatt for. De kan tidlig vise en seksualisert oppførsel og nærme seg andre på samme måte som overgriperen har nærmet seg dem (Killén, 2017, s. 101). Hvilke fysiske signaler man kan se hos barnet avhenger av hvilke handlinger overgriperen har utsatt barnet for. Ofte kan man se at overgriperen ikke etterlater fysiske spor. Klage på smerte og/eller sårhet i underlivet, blødning, utflod og gjentatte urinveisinfeksjoner kan likevel være et fysisk tegn på at barnet blir utsatt for seksuelle overgrep (Teigstad, 2017).

Psykiske signaler hos barnet som søvnforstyrrelser, mareritt med seksuelt innhold, skriketokter, skjelving og fobier kan være signaler på at barnet blir utsatt for overgrep. Det er stor variasjon i hvilke signaler man kan plukke opp atferdsmessig når barnet er utsatt for seksuelle overgrep. Men sinne, angst og seksualisert atferd går igjen hos mange (Teigstad, 2017). Signalene barnet kan gi er også aldersavhengig. Fra barnet er 0 – 2 år kan barnet gi signaler som angst under bleieskift og stell, engstelighet, sinne, forstyrret søvnmønster, mistriivsel og skriketokter. Fra barnet er 3 – 5 kan de gi signaler som smerter i magen, uttrykke overgrepet med ord, smerter i underlivet, problemer med vannlating, depresjon, sinne og fortvilelse (Teigstad, 2017).

2.1.5 Psykiske overgrep

Psykiske overgrep er et relativt nytt begrep i omsorgssvikt sammenheng, og som har tatt lang tid å få en konkret definisjon på. Killén (2017, s. 69) har en kort definisjon som tilsier at omsorgspersonene har en holdning og handling som kan være ødeleggende for barnets utvikling av et bra og positivt selvbylde. Tall fra Statistisk Sentralbyrå (2020) viser at det i 2019 var 533 tilfeller av psykisk overgrep. Et hvert enkelt foreldrepar vil til tider overse barnets behov grunnet trøtthet og irritasjon uten at det er psykisk overgrep. Barn utsatt for psykiske overgrep lever i konstant frykt og bekymring for om omsorgspersonene i det hele tatt er i stand til å ta vare på seg selv og på barnet (Killén, 2019, s. 36). Psykisk overgrep er et vedvarende atferdsmønster som dominerer i livet til barnet. Disse atferdsmønstrene dreier seg blant annet om trusler, ignorering, avvising, terrorisering, psykisk utilgjengelighet, fiendtlige og kritiske kommentarer (Kvelling, 2015, s. 393). Man kan skille mellom fem ulike barnegrupper avhengig av hvilken situasjon barnet er i.

Desse gruppene er: 1) barn oppfattes som mer annerledes enn de er, 2) barn med foreldre som utsettes for vold i samlivssituasjoner, 3) barn med rusavhengige foreldre, 4) barn av foreldre med dårlig psykisk helse og 5) barn som opplever samlivsbrudd (Killén, 2017, s. 69-70). Det finnes fire alvorlighetsgrader på psykiske overgrep; alvorlig, meget alvorlig, svært alvorlig og særdeles alvorlig. Alvorlig psykisk overgrep innebærer at barnet innimellom blant annet utsettes for nedrakking og/eller verbale angrep i form av for eksempel fiendtlige kommentarer. Alvorlighetsgraden øker etterhvert som barnet oftere utsettes for verbale angrep, avvising, ikke får nok næring i seg eller er vitne til vold og rus blant foreldrene. Mangelen på dekkede behov vil også øke med alvorlighetsgraden (Kvello, 2015, s. 395).

2.1.6 Signaler fra barn på psykiske overgrep

Sårene til et barn som er utsatt for psykisk overgrep er innvendige og er ikke fysisk synlige. Når et barn blir utsatt for psykisk smerte vil tegnene hos barnet være i utvikling hele tiden. De vil også være mer eller mindre åpne for omgivelsene rundt barnet (Killén, 2017, s. 69). Det er store variasjoner i hvilke tegn man kan finne hos et barn som blir utsatt for psykisk overgrep. Men barnet kan ofte endre atferd og gi gjentatte tegn som kan gi grunn til mistanke. Dette kan være tegn som angst, uro, depresjon, lav selvfølelse og utviklingsvansker. I tillegg kan barnet bli tilbaketrukket og ha spisevansker (Bufdir, 2018). Barnet kan også utvikle emosjonelle vansker, svak sosial kompetanse og personlighetsforstyrrelser (Kvello, 2015).

Å være barn midt i et samlivsbrudd, hvor foreldrene ikke klarer å hanske med situasjonen, kan også utsettes for psykiske overgrep. Barnet får da ikke hjelp til å håndtere situasjonen selv. Sorgen og aggresjonen foreldre da uttrykker kan overføres til barnet og avreageres der. Dette kan ofte ende med at barnet må velge en side og enten være på lag med mamma eller pappa. Barnet kan da bli veldig forvirret, oppleve angst og oppleve at det sitter med mange blandede følelser. Barnet får gjennom en slik situasjon heller ikke gitt uttrykk for sin egen sorg, og kan da bli både deprimert og vanskelig (Killén, 2017, s. 79). Barn som opplever skilsmisse gang på gang kan også utvikle seg til psykiske overgrep. Skilsmisene blir alminneliggjort som igjen kan føre til benekting av sorg, skuffelse og at barnets sorg blir bagatellisert. Barnet blir tvunget til å tilpasse seg og til å vise mindre følelser. Dette kan føre til at barnet blir mindre aktiv både sosialt og faglig (Killén, 2017, s. 79)

2.1.7 Fysiske overgrep

En av de fire vanligste formene for omsorgssvikt er fysiske overgrep. Fysiske overgrep handler om at barn blir utsatt for fysisk skade eller mangel på beskyttelse fra omsorgspersonene. Forskning fra Folkehelseinstituttet (2019) viser at 1 av 20 barn har opplevd å bli slått eller sparket av foreldre i oppveksten. Tall i fra Statistisk Sentralbyrå (2020) forteller oss at det i 2019 var 847 tilfeller av fysisk vold mot barn. Killén (2017, s. 66) nevner at en grunn for at slike overgrep kan skje er at omsorgspersonene kan ha et aggresjonsproblem. En metode som kan bli brukt av omsorgspersonene er fysisk avstraffelse. Det handler om at omsorgspersonene bruker fysisk straff i oppdragelsen av barnet for å oppnå ønsket atferd. Det kan også gå ut på å få barnet til å lære seg å ha respekt for voksne. Studier viser at fysisk avstraffelse ikke bringer med seg noe positivt, men barnet kan bli skadet. Skadene som kan skje er at barnet får vanskeligere atferd andre plasser, større sjanse for rusmisbruk og voldsproblemer m.m (Hofsøy, 2011). Barnet kan også få en dårlig selvfølelse hvor det ikke føler seg "god nok" for omsorgspersonen og blir ofte avvist (Killén, 2012, s. 39). De vanligste handlingene som kan oppstå ved fysiske overgrep er at barn blir slått, kløpet, kastet rundt, dunket i vegger og bord, og kan bli ristet. En av konsekvensene på fysisk overgrep er angst. Angst for om det kommer til å skje et nytt overgrep senere og angst for å fortelle det til noen for man er redd for hva som kan skje (Killén, 2017, s. 65-67).

2.1.8 Signaler fra barn på fysiske overgrep

Blåmerker er en av de vanligste og synligste tegnet man kan se etter fysisk overgrep. Dette kan man se for eksempel på kinnet, armer, ben, rygg og på øyet hos barn. I en barnehagehverdag er blåmerker noe som fort kan oppstå hos barn i lek da de er viltre og har behov for å bevege seg. Det kan derfor ikke være så lett for de ansatte i barnehagen å se forskjell på blåmerket fra lek eller fra fysisk skade. Det som da er viktig er at man er oppmerksom på plasseringen av merkene, og oppmerksom på barns oppførsel (Killén, 2017, s. 65). Typiske plassering på blåmerker kan da være på nedre del av ryggen, over munnen og rundt ører og genitalier. Blåmerker kan også ha fingerlignende former, ha formen etter en hånd eller en reimlignende form etter for eksempel et belte (Kvelling, 2015). Brennmerker er også et typisk tegn på at barnet kan være utsatt for fysiske overgrep. Det brukes ofte sigaretter og kan ofte bli bortforklart fra omsorgspersonene med at det er brennkopper (Killén, 2017, s. 65)

En annen side ved fysiske overgrep er de skadene som ikke er synlige og som er vanskelig for de voksne å legge merke til. Dette er skader som hodeskader og brudd i armer og bein. Brudd i armer og ben kan man finne gjennom røntgen hvor man kan se hvor gamle bruddene er, siden bruddene ikke alltid blir oppdaget etter mishandlingen har skjedd (Killén, 2017, s. 66). Hodeskader kan oppstå ved at barnet får hodet sitt slengt i veggen eller et bord som en konsekvens av en uønsket oppførsel fra omsorgspersonene, eller at barnet blir ristet. Slike skader kan bli oppdaget når barnet undersøkes, og kan få varige skader for barnet som utviklingshemming, epilepsi og lammelse (Killén, 2017, s. 66).

2.2 Hvilke offentlige plikter har barnehagelæreren?

Hvis vi skal se på jussen i barnehagen er det ofte et skille mellom offentlig og privat rett. Privatrett regulerer forholdet mellom privatpersoner og private rettssubjekter. Vi skal ta for oss den offentlige retten. Den offentlige retten er knytt til bestemmelser for offentlige virksomheter som for eksempel offentlige barnehager. Som offentlig barnehage må man forholde seg til lover, forskrifter, vedtekter, rundskriv fra departementet og alminnelige rettsprinsipper (Olsen, 1996, s. 13-18). Offentlige myndigheter har også et ansvar for å sikre og opprettholde barns rettssikkerhet. Det vil si at myndighetene er bevisste på den makten de har, og at denne makten ikke blir misbrukt overfor barnet. For å ivareta barns rettssikkerhet, er det grunnleggende at vi har regler som sørger for at barna er beskytta, og at de voksne kjenner til reglene og kan utøve disse (Skogen, Slåtten & Tellefsen., 2008, s. 87). Rammeplanen (2017) hevder at enhver avgjørelse som berører barnet skal være til barnets beste. Dette er et prinsipp som står i barnekonvensjonen art 3. nr.1 og grunnloven § 104. Prinsippet er også nedskrevet i barnevernloven §§ 4-1, §§ 4-20, §§ 30 og §§ 48 (Skogen, Slåtten & Tellefsen., 2008, s. 88). Barnehageloven blir regulert av barnehagen sin virksomhet. Den blir i tillegg supplert av andre forskrifter som blant annet rammeplanen. Før barnehageloven kom ble barnehagen regulert av barnevernet og andre offentlige institusjoner som hadde med barn og gjøre (Korsvold, 2020). Dette hvis det var en grunn til å tro at barnet var i en vanskelig livssituasjon hvor det ble utsatt for mishandling, alvorlige mangler i det daglige eller alvorlig omsorgssvikt. Personalet i barnehagen har det vi kaller taushetsplikt. Det vil si at vi er pliktige til å forhindre at andre får tilgang eller kjennskap til barns personlige forhold (Breilid, 2016). Man kommer bort fra taushetsplikten hvis det mistenkes at barnet har en skade eller en alvorlig sykdom hvor det ikke får behandling, blir undersøkt eller får den oppfølgingen som trengs.

I noen tilfeller er offentligheten pliktig til å handle. Disse tilfellene kan være dersom barn blir utsatt for vanskjøtsel og/eller andre former for omsorgssvikt. Dette krever handling fra det offentlige, og det er her blant annet barnehagelærere kommer inn (Skogen, Slåtten & Tellefsen, 2008, s. 86). Personalet skal vite hvordan man forebygger og oppdager barn som er utsatt for omsorgssvikt (Barnehageloven, 2005, § 22). Først og fremst har barnehagen et ansvar i å forsikre seg at barn får god nok omsorg i tillegg til å forhindre omsorgssvikt. Dette dreier seg om å sikre barns rettsvern. De voksne må kjenne til konsekvensene de har dersom institusjonene eller en voksen personlig bryter reglene (Skogen, Slåtten & Tellefsen., 2008, s. 87). I tillegg skal personalet i barnehagen kjenne til opplysningsplikten de har overfor barnevernet (Barnehageloven, 2005, § 22).

2.2.1 Opplysningsplikt

Opplysningsplikt er noe man i barnehagen har når det oppstår mistanke om omsorgssvikt mot et barn. Eriksen og Germeten (2012, s. 89) forklarer at opplysningsplikt handler om at ansatte i skole og barnehage har en plikt til å videreføre opplysninger om barn og deres familie til barneverntjenesten enten det er en ordre fra barnevernet eller uoppfordret. Styrer er den som i hovedsak har ansvaret for å videreformidle bekymringen som kommer inn til barneverntjenesten. Dersom styrer er borte eller er uenig i bekymringen som blir lagt fram, skal likevel den ansatte melde inn. Dette på bakgrunn av at alle de ansatte i barnehagen er pålagt opplysningsplikt (Eriksen & Germeten, 2012, s. 91). I en barnehagehverdag har man muligheten til å observere barn i ulike situasjoner ved for eksempel lek og samspill med andre barn og voksne. For at det skal være mulig for barnevernet å sette i gang tiltak er de avhengige av at barnehagen gir dem opplysninger. §22 i barnehageloven skriver at de ansatte i barnehagen skal være oppmerksomme i barnehagehverdagen på situasjoner som skal videreformidles til barnevernet når det er bekymring for et barn (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009, s. 17).

Mai Britt Drugli (2008, s. 43-44) skriver at når et barn vekker bekymring må man som barnehagelærer ta kontakt med foreldrene til barnet og inkludere dem. Barnehagelæreren må ha klart for seg det man skal ta opp slik at man ikke skaper uro rundt foreldrene. Gjennom samtalen knyttet til bekymringen kan barnehagelæreren få et syn på hvorfor barnet for eksempel har endret atferd på bakgrunn av det foreldrene forteller. Men det kan også skje av at mistanken blir styrket i en slik samtale.

I noen situasjoner hvor barn er utsatt for seksuelle overgrep eller barnet blir utsatt for vold kan det å informere foreldrene være med å sette barnet i fare og ødelegge bevis, eller gjøre det vanskelig for barnevernet å gjennomføre tiltak (Utdanningsdirektoratet, 2012). Det kan også være nyttig å snakke med barnet for å finne ut hvordan barnet har det. Det er viktig i samtale med barnet at man som voksen tar på alvor hva barnet sier. Barnevernloven nevner i §1-6 om barns rett til medvirkning at ethvert barn som er i stand til å ha egne synspunkter skal ha rett til å medvirke i saker som angår dem (Barnevernloven, 1992, §1-6).

2.2.2 Handlingsplan ved vond magefølelse

Det blir ofte snakket om den vonde magefølelsen knyttet til bekymring for et barn. Den vonde magefølelsen er en følelse av ubehag og en udefinerbar bekymring. Det er vanskelig å gjøre rede for hvorfor vi har denne magefølelsen, men det er en følelse av at forholdene ikke er som de burde (Claussen, 2010, s. 14). Ved vond magefølelse er det vesentlig med en handlingsplan. Denne skal være til hjelp når man har en bekymring for et barn eller kjenner på den vonde magefølelsen. Handlingsplanen går ut på at den ansatte med bekymringen for et barn, snarest mulig skal informere nærmeste leder. Videre skal lederen hente opplysninger fra ansatte som kjenner barnet for å se om det er andre situasjoner som også kan vekke bekymring. Videre i handlingsplanen skal lederen drøfte bekymringene med erfarne fagfolk. Etter drøftinga skal lederen avgjøre om bekymringen skal meldes videre til barnevernet eller eventuelt politiet (Søftestad, 2018, s. 115-116).

3.0 Metode

I dette kapitlet om metode vil vi først definere kort hva metode er og hvilke to metoder en kan ta i bruk i forskning. Neste punkt vi skal gå inn på er valg av metode. Her vil vi gå inn på hvilke metode vi har valgt, og begrunne valget vi tok basert på egne meninger og teori. Her vil vi også nevne litt om intervjuguiden vi lagde. Videre skal vi ta for oss valg av informanter. Her går vi inn på hva vi har tenkt når vi skulle finne informanter til forskningen, og hvorfor vi har valgt som vi har valgt. Til slutt vil vi ta for oss metodekritikk knyttet til metoden vi har valgt, og personvern og etikk knyttet til gjennomføringen av metoden.

3.1 Hva er metode?

Metode defineres som et redskap en kan ta i bruk for å utvide kunnskapsgrunnlaget en har. Metoden sier noe om hvilken fremgangsmåte en bruker for å skaffe kunnskapen en er på jakt etter (Kibsgaard & Sæther, 2014, s. 25). Når man skal velge hvilken metode man vil benytte for å få svar på problemstillingen, kan man velge mellom to metoder; kvantitativ og kvalitativ tilnærming. Den største forskjellen mellom de to metodene er fleksibiliteten. Kvantitativ forskningsmetode samler inn informasjon som kan loggføres gjennom tall.

Datainnsamlingsverktøyet i en kvantitativ metode kan være et spørreskjema (Andersen, 2019). Kvale og Brinkmann (2009, s. 21) forklarer det kvalitative forskningsintervju som en samtale der hovedfokuset er på å forstå informantens sine erfaringer og opplevelser av temaet som blir fokusert på.. I den kvalitative metoden er det større fleksibilitet hvor det ofte er åpne spørsmål hvor informantene får en større sjans til å svare på spørsmålene med sine egne ord og har større mulighet til å fullstendigjøre hva de tenker (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17). I vår forskning har vi valgt å ta i bruk den kvalitative tilnærmingen.

3.2 Valg av metode

I vårt forskningsprosjekt valgte vi å ta i bruk kvalitativ forskningsmetode, hvor vi brukte intervju for å samle inn datamateriale for å kunne svare på problemstillingen våres om hvordan forstår barnehagelærere begrepet omsorgssvikt, hvilke signaler forstår de som tegn på omsorgssvikt, og hvilke reaksjonsmønstre har de ved mistanke om omsorgssvikt.

Vi valgte å ta i bruk den kvalitative metoden på bakgrunn av at den metoden passet best til å samle inn data slik at vi fikk svar på problemstillingen vår. Vi tenkte også at ved å gjennomføre intervju kunne vi få mer utdypende svar ved bruk av oppfølgingsspørsmål, enn det vi hadde fått ved å bruke den kvantitative metoden (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 17). Som nevnt i metode innledningen er intervju mer fleksibelt i forhold til for eksempel dybdeintervju, noe som vi tenkte vi kunne få mer nytte av.

Vi har valgt å ta i bruk et semistrukturert intervju. Kvale og Brinkmann (2009, s. 47) beskriver et slikt intervju som en dagligdags samtale hvor hovedfokuset er å forstå informantens sine opplevelser og tanker ut ifra temaet som blir tatt opp. Vi lagde en intervjuguide med spørsmål vi ville spør informanten om på forhånd, slik at vi som intervjuere hadde noe å forholde oss til og for å sikre at vi fikk svar på det vi ønsket slik at vi kunne få svar på problemstilling.

Dette er et særpreg ved et semistrukturert intervju. Spørsmålene er laget på forhånd i en intervjuguide og dem blir stilt i samme rekkefølge i hvert intervju (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 47).

Når vi skulle lage spørsmålene til intervjuguiden valgte vi å lage åpne spørsmål slik at informantene har mulighet til å svare ut ifra egen kunnskap og kompetanse. Vi startet med å stille enkle spørsmål om utdanning og arbeidserfaring for å få informanten komfortabel. Etter å ha stilt noen oppvarmingsspørsmål, begynte vi å introdusere temaet for intervjuet med introduksjonsspørsmål. Disse gikk ut på hva informantene legger i begrepet omsorgssvikt og hvordan informantene vil definere det. Videre valgte vi å stille mer personlige spørsmål om informantens sine erfaringer og meningen knyttet til omsorgssvikt. Disse gikk ut på hvilke signal informantene tenker barn viser når de opplever omsorgssvikt og hvordan de ansatte reagerer på dette. I tillegg til spørsmålene vi hadde laget på forhånd var vi åpne for oppfølgingsspørsmål for å få en utdypelse av det informantene har sagt (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 80-83)

3.3 Valg av informanter

Da vi skulle velge informanter til intervjuene ønsket vi å intervju ansatte med barnehagelærerutdanning, for å få mest mulig informasjon som vi kunne bruke videre i analysen. Vi tok kontakt med barnehager hvor vi spesifiserte at vi ønsket barnehagelærere med lang arbeidserfaring og helst erfaring med barn utsatt for omsorgssvikt. Ved å spørre etter barnehagelærere med lang arbeidserfaring tror vi at sjansen er større for at intervjuobjektene har erfaringer med omsorgssvikt fra deres karriere. Dette ønsket vi for å kunne svare på problemstillinga vår. Formålet med intervjuet er å få høre tanker om omsorgssvikt i barnehagehverdagen. I utgangspunktet ønsket vi to barnehagelærere fra hver barnehage, altså totalt fire barnehagelærere. Ved å ha fire informanter kan dette bidra til at vi kan få mer informasjon sammenlagt på spørsmålene og få muligheten til å se ting fra flere perspektiv. Dette tenker vi også kan bidra til å få en større dybde i analysen og oppgaven.

3.4 Etikk og personvern

Før vi gikk i gang med å kontakte mulige informanter til intervju, ble det laget et informasjonsskriv som skulle sendes ut til forskjellige barnehager. I dette informasjonsskrivet ble det først gitt informasjon om hva prosjektet går ut på.

Videre kommer det informasjon om hva som vil skje med innhentet informasjon og at all handling vil skje i samsvar med personvernregelverket. Det ble videre gitt informasjon om at vi behandler opplysningene etter muntlig samtykke, i henhold til personvernregelverket. Av hensyn til informantenes personvern vil de i analysen få anonymiserte navn, og blir referert som *Barnehagelærer 1-4*.

Før vi starter intervjuet blir informanten informert om at de når som helst i intervjuet kan si ifra hvis det er spørsmål som oppleves som ubehagelige. Vi som intervjuere har et etisk ansvar i å sørge for at informanten ikke blir satt i en ubehagelig situasjon, og at vi respektere deres personlige og yrkesetiske grenser (Thagaard, 2013, s. 119).

3.5 Metodekritikk

Når man arbeider med den kvalitative metoden tenker vi at det er flere momenter som man må være kritiske til. I gjennomføringen av intervjuene valgte vi å ha en intervjuer som har ansvar for å stille spørsmål og to personer til å notere ned det som blir sagt. Dette valgte vi å gjøre for å sikre oss at alt som ble sagt av informanten ble tatt med. Negative sider ved å sette opp intervjuet på denne måten kan være at informanten får en opplevelse av å være i mindretall og opplever intervjuet som voldsomt (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 81). I problemstillingen vår valgte vi å ha fokus på barnehagelæreren sine tanker og erfaringer, men i ettertid tenker vi at vi kunne fått et bredere perspektiv og flere forskjellige syn hvis vi hadde valgt både barnehagelærere og assistenter. Dette på bakgrunn av at assistenter ofte er mer med barna enn barnehagelæreren, og kan lettere fange opp signaler og forandringer i barns oppførsel.

Ved å ta i bruk intervju som metode vil det være med på å gjøre at vi kun får informantene sitt syn på temaet. Den informasjonen vi får fra informantene kan kun knyttes til vedkommende, og ikke de andre barnehagene rundt om i landet. Omsorgssvikt kan bli sett på som et sensitivt og tabubelagt tema som kan være vanskelig for informanten å diskutere. Vi som intervjuere må da være kritiske til den informasjonen som kommer frem da informantene kan unngå å si sin ærlige mening av personlige og/eller yrkesetiske grunner. Vi kan trekke inn Hawthorne-effekten når det kommer til informantenes validitet. Effekten går ut på at mennesker endrer atferden sin når de vet at de blir observert eller sett på (Pripp, 2020). Siden vi har valgt det kvalitative intervjuet, kan vi aldri være helt sikre på at det informanten forklarer er sant, da de kan endre atferden sin ut ifra situasjonen de er i.

Ved å stille åpne spørsmål kan det være med på å oppnå en høyere validitet. Informanten fikk bruke den tiden han/hun ville og ble på den måten ikke presset opp i et hjørne. De ble også informert om at de kunne la være å svare på spørsmål som igjen kan gjøre dem tryggere og mer ærlige i diskusjonen.

Validitet kan defineres på forskjellige måter, alt etter hvem av dem man bruker. Vi har begrepsvaliditet, intern validitet og ytre validitet (Johannessen & Christoffersen, 2012, s. 24).. Vi holder oss til begrepsvaliditet i vår forskning. Begrepsvaliditet handler om forholdet mellom konkret data og det fenomenet som blir undersøkt. Man kan også si at det handler om hvor gyldige målingene er. Kan man si at materialene man har samlet er en god presentasjon av intervjuet som er aktuelt i vår situasjon? (Johannessen & Christoffersen, 2012, s. 24).

Et annet begrep som kan trekkes frem er reliabilitet. Christoffersen og Johannessen (2012, s. 23) forteller at reliabilitet handler om påliteligheten til den innsamlede dataen, og hvor nøyaktige man har vært med undersøkelsens innsamlede data. For å teste reliabiliteten til den innsamlede dataen, kan den samme undersøkelsen gjøres på samme intervjugruppe på et senere tidspunkt. Dersom intervjuobjektene da svarer det samme, vil det tyde på høy reliabilitet. I vårt forskningsprosjekt vil vi høyst sannsynlig få de samme svarene på hvilke signal barna gir og hvilke reaksjonsmønstre barnehagelæreren har fra de ulike intervjubarnhagene. Det vil gi dataen vår høyere reliabilitet.

3.6 Gjennomføring

I gjennomføringen av den kvalitative metoden har vi intervjuet fire forskjellige personer med ulike syn og erfaringer. De to første intervjuene ble gjennomført individuelt i samme barnehage på et møterom. Vi var tre studenter og en informant tilstede under intervjuet. En intervjuet og to skrev notater slik vi fikk med oss mest mulig. De tre neste intervjuene ble gjennomført på Teams og Zoom på grunn av Covid-19- situasjonen vi befinner oss i. Alle intervjuene tok cirka 30 minutter. Vi opplevde at det kunne være vanskeligere å gjennomføre intervjuene på Zoom, da vi ikke fikk den samme relasjonen til informanten som vi hadde fått dersom vi møttes fysisk. Etter gjennomføringen satte vi oss ned og oppsummerte svarene vi hadde fått for å få en oversikt til det videre arbeidet. Vi følte at intervjuene gikk bra, og at vi fikk svar på det vi trengte for å kunne svare på problemstillingen vår.

4.0 Resultat av datainnsamling

I dette kapittelet skal vi analysere den informasjonen vi har fått fra informantene. Etter gjennomførte intervju, skrev vi ned stikkord ut ifra hva informantene hadde delt i intervjuene. Vi har konstruert tre hovedspørsmål som skal hjelpe oss å svare på problemstillinga vår. Disse handler om hvordan informanten definere begrepet omsorgssvikt, hvilke signaler en kan oppdage hos barn og hvilke reaksjonsmønster barnehagelæreren har ved mistanke om omsorgssvikt.

4.1 Hvordan forstår barnehagelæreren begrepet omsorgssvikt?

Som barnehagelærer og ansatt tenker vi det er viktig å finne ut av definisjoner for å kunne snakke om noe. Ved å finne en definisjon på hva begrepet omsorgssvikt innebærer, kan det bidra til at man som barnehagelærer kan sette ord på det man observerer i barnehagen. Killén (2017, s. 57) skriver at begrepet er et bredt spekter av ulike situasjoner som kan gjøre det vanskelig å finne en konkret definisjon på.

I intervjuet valgte vi å stille informantene spørsmål om hva de legger i begrepet omsorgssvikt, og hva de assosierer med begrepet. Når vi stilte dette spørsmålet, fikk vi et inntrykk fra informantene om at dette begrepet var vanskelig å definere da det er et så stort og omfattende begrep. I det første intervjuet fant vi ut at omsorgssvikt er varierende mønster som oppstår i hjemmet som kan føre til negativ utvikling hos barnet. Vi fikk en forståelse av at grensesetting var noe som ble sett på som omsorgssvikt hos den første informanten. Samme informant nevner at det kan være varierende grader av omsorgssvikt. Vi fikk en oppfatning av at informanten så på flere hendelser som omsorgssvikt, som for eksempel gjentakende biting og slåing hos barn som resultat av mangel på grensesetting fra foreldrene. Dette er noe vi kan se igjen i teorien til Killén (2017, s. 61) innenfor følelsesmessig vanskjøtsel hvor for eksempel mangel på grensesetting kan gå utover den atferdsmessige utviklingen hos barnet.

Når Barnehagelærer 2, 3 og 4 fikk samme spørsmål, fikk vi en forståelse av at de hadde sammen oppfatning av begrepet ut ifra hva de forteller oss. Vi fant ut at disse informantene assosierte begrepet med foreldre som ikke kan dekke behovene barna har krav på. Dette kan vi knytte til teorien til Maslows om behovspyramiden. Maslows behovspyramide handler om hva mennesker har behov for. Behovspyramiden er delt inn i fem ulike behov som bygger på hverandre.

Disse behovene er fysiske, trygghet og sikkerhet, kjærlighet og tilknytning, anerkjennelse og respekt og selvrealisering (Hårberg & Liff, 2018). Når behovene barnet har krav på ikke blir dekket, mener informantene at det har skjedd en svikt.

Vi fant også ut at det er en form for omsorgssvikt når omsorgspersonene ikke har en tilknytning til barnet sitt. Barnehagelærer 3 ser på tilknytning mellom barn og voksen som et sentralt punkt i defineringen av omsorgssvikt. Hun gir et eksempel på at selv om tilknytning mellom barn og foreldre virker bra utad, må man ikke ta for gitt at barnet ikke blir utsatt for omsorgssvikt. Barnehagelærer 4 legger frem at mobilbruk kan være en form for omsorgssvikt, dette i form av følelsesmessig vanskjøtsel da foreldrene ikke er fysisk eller psykisk tilgjengelige for barnet. Videre assosierer vedkommende omsorgssvikt med foreldre som har dårlig psykisk helse og rusproblematikk.

Etter å ha analysert alle uttalelsene til informantene, ser vi at det blir lagt lite vekt på fysiske og seksuelle overgrep i definisjonen. Dette er noe vi vil drøfte senere i oppgaven.

4.2 Hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt?

Vi har valgt å fokusere på hvilke signaler barn sender når de er utsatt for omsorgssvikt. Dette har vi valgt da det er en stor del av problemstillingen vår. Når man som barnehagelærer eller ansatt skal kunne kartlegge situasjonen til barnet, er det en fordel å ha kunnskap om signal, og å vite hvilke signal de skal se etter. Man kan oppleve å sitte med en vond magefølelse knyttet til et barn, så for å kunne vite når man skal reagere er det viktig med kunnskap om temaet (Killén, 2017, s.15-16).

Barnehagelærer 4 legger frem at det vil være viktig å kjenne barnet, for å klare å plukke opp signaler barna sender. Vi har funnet ut at det ofte kan være i hente- og bringesituasjoner barnehagelæreren kan plukke opp signaler fra barn. Signalene vi har funnet ut, basert på informantene sine utsagn, er at barnet kan få vondt i magen når det nærmer seg hentetid. Andre signal hos barn kan være at de er triste, passive og blir tilbaketrukket i tilknytning med omsorgspersonene eller andre. Barnehagelærer 1 kommer med et eksempel. Han forteller om en situasjon hvor et barn forteller at det ikke vil klemme far. Barnet sier "Pappa stikker". Dette var noe informanten reagerte på da barnet ikke hadde kommentert dette i klemme situasjoner i barnehagen tidligere.

Noe vi la merke til var at alle informantene nevner utsagn fra barn som et signal. Ved slike utsagn, legger informantene vekt på at det er viktig å lytte til hva barnet sier. Rammeplanen (2017, s. 20) hevder at “barnehagepersonalet skal være lydhøre for barns uttrykk og imøtekomme deres behov om omsorg med sensitivitet”.

Videre i analysering av datamaterialet, så vi at endring i barns atferd og væremåte var noe som gikk igjen hos alle parter. De kommuniserer at det er typisk at barna utagerer i overgangssituasjoner på bakgrunn av situasjoner som kan ha oppstått i hjemmet. De nevner også at barna ofte stresser og ikke finner roen når de skal kvile.

Barnehagelærer 4 forteller om en situasjon hvor et barn låg å “dirret” i vognen.

Barnehagelærer 1 nevner at barna ofte kan flakke med blikket og man oppnår ikke kontakt i samtale med barnet.

Barnehagelærer 2, 3 og 4 utnevner mangel på utstyr i barnehagen som et signal på omsorgssvikt. Her menes det mangel på matpakke og klær. Eksempelvis sier Barnehagelærer 4 at et signal kan være at barn ofte kommer med våte eller skitne klær i barnehagen.

Vedkommende forteller også at barn ofte kommer sultne i barnehagen. Barnehagelærer 2 forteller om en situasjon hvor et barn hadde fortalt at det ikke hadde fått middag på flere dager.

Etter å ha analysert datamaterialet om signal, ser vi at de fleste informantene legger mest på vekt på signaler knyttet til psykiske overgrep og følelsesmessig vanskjøtsel. Signalene vi har nevnt er også signaler som informantene har sett mest av i løpet av deres karriere i barnehagen. Disse funna er noe vi vil ta med oss videre i drøftinga.

4.3 Hvilke reaksjonsmønstre har barnehagelæreren ved mistanke om omsorgssvikt?

I problemstillinga vår legger vi også vekt på reaksjonsmønsteret til barnehagelæreren ved mistanke om omsorgssvikt. På bakgrunn av dette har vi valgt å ha fokus på dette i analysen vår. Vi tenker signalene har noe å si for hvordan reaksjonsmønsteret til barnehagelærer vil være.

Når informantene fikk spørsmål om hvilke reaksjonsmønstre de hadde ved mistanke om omsorgssvikt tolker vi at det er et hierarkisk informasjonsmønster. Med dette mener vi at assistenten ytrer sin bekymring til barnehagelæreren. Barnehagelæreren viderefører bekymringen til pedagogisk leder, som igjen viderefører bekymringen til styrer. Dette mønsteret var noe som gikk igjen hos alle informantene. Vi får også en forståelse av at bekymringen rundt et barn blir drøftet med barnevernet, og i noen tilfeller personalgruppa. En av informantene forteller at hvis det oppstår bekymring for et barn, skal man ikke drøfte det med hele personalgruppen, med mindre det er noe alle bør vite. Hvis det handler om et barn som er utsatt for grov omsorgssvikt, som seksuelle eller fysisk overgrep, blir det videreført en bekymringsmelding direkte til barnevernet uten dialog med omsorgspersonene. Hvis det er bekymring for et barn ser vi at terskelen er lav, hos alle informantene, for å ta kontakt med barnevernet. Dersom styrer ikke ser grunn til bekymring, og/eller ikke vil sende bekymringsmelding til barnevernet, har fortsatt det resterende personalet en selvstendig opplysningsplikt. I teorien til Eriksen & Germeten (2012, s. 91) ser vi at alle ansatte er pålagt en opplysningsplikt.

Barnehagelærer 2 og 4 kommuniserer at det er viktig at man som ansatt i barnehagen ikke bør vente for lenge før man setter i gang tiltak. Vi kan se i teorien til Skogen, Slåtten og Tellefsen (2008, s. 87) at barnehagen har et ansvar i å forsikre seg at barn får god nok omsorg, og forhindre at omsorgssvikt oppstår. Hos Barnehagelærer 1 fikk vi inntrykk av at vedkommende er forsiktig med å melde bekymring til barnevernet, dette fordi informanten er redd for "å ødelegge liv". Informantene formidler at dersom man er usikker på hvilke reaksjonsmønstre man skal sette i verk, kan man ringe til barneverntjenesten og anonymt dele bekymring og motta råd for videre arbeid. Ved mildere former for omsorgssvikt får vi en forståelse av at informantene har et stort fokus på å gå i dialog med omsorgspersonene. En ting vi legger merke til er at Barnehagelærer 4 er opptatt av et tett samarbeid mellom styrer og omsorgspersoner, og da spesielt omsorgspersoner som strever. Vi forstår at dette samarbeidet er viktig da det kan være lettere for omsorgspersonene og gå i dialog med styrer vedrørende sensitiv informasjon, istedenfor å involvere hele personalgruppen. Styrer videreformidler informasjon til personalet dersom det er informasjon som er nødvendig for personalet å vite noe om.

Videre i analysen ser vi at informantene i større grad har tilegnet seg kunnskap om temaet fra erfaringer i arbeidslivet og gjennom kurs fra arbeidsgiver.

Et eksempel på dette er at vi ser at informantene har tilegnet seg kunnskap gjennom å ta i bruk ulike verktøy som BTI og stafettlogg når de er bekymring for et barn. Disse verktøyene forklarer informantene at omsorgspersonene også vil ha innsyn i. BTI er et tverrfaglig samarbeid som er til god støtte for de ansatte i situasjoner med bekymring. Som vi forstår kan informantene ta kontakt med ulike instanser som for eksempel helsestasjon, logoped, ergoterapeut, psykisk helseteam, PPT og barnevernet.

I analysen av hvilke reaksjonsmønster barnehagelæreren har, ser vi at de fleste informantene har et tett samarbeid med barnevernet. Vi får en forståelse for at terskelen er lav for å kontakte barnevernet for rådgivning. Samarbeid med omsorgspersonene er noe vi legger merke til at informantene setter høyt. Vi legger også merke til at ene informantene mener at man ikke skal involvere hele personalgruppen i omsorgssviktsituasjoner. Dette er noe vi vil ta med videre i drøftingsdelen.

4.4 Oppsummering av funn

De funna vi sitter igjen med etter analysen er at det blir lagt mest vekt på en definisjon knyttet til følelsesmessig vanskjøtsel og psykiske overgrep. De blir lagt lite vekt på fysiske og seksuelle overgrep. Det samme gjelder signal, hvor det her også blir lagt lite vekt på fysiske og seksuelle overgrep. De legger heller stor vekt på dette med endring i atferd, mangel på utstyr og tilknytning til omsorgsperson. Vi har funnet ut at informantene har et tett samarbeid med barnevernet hvor personalet kan ringe til barnevernet for rådgiving og veiledning. Samarbeid med omsorgspersonene er noe informantene setter stort fokus på ved de milde formene for omsorgssvikt. Informantene bruker også de samme instansene og verktøyene ved bekymring for et barn. Disse funnene drøfter vi videre i drøftingsdelen.

5.0 Drøfting

I dette kapitlet drøfte vi problemstillingen vår; «*Hvordan forstår barnehagelærere begrepet omsorgssvikt, hvilke signaler forstår de som tegn på omsorgssvikt, og hvilke reaksjonsmønster har de ved mistanke om omsorgssvikt?*». Etter vi har analysert, har vi kommet frem til tre hovedtema som vi vil ta for oss i drøftingen. Disse temaene er definisjonen på begrepet omsorgssvikt, signal hos barn og reaksjonsmønsteret til barnehagelærerne. I drøftingen vil vi ta i bruk relevant teori og datamaterialet fra intervjuene.

5.1 Hvordan forstår barnehagelæreren begrepet omsorgssvikt?

Som nevnt i analysen, tenker vi det er viktig å finne ut av definisjoner for å kunne snakke om noe. Ved å finne en definisjon på hva begrepet omsorgssvikt innebærer, kan det bidra til at man kan sette ord på det man observerer i barnehagen. Men hvordan forstår informantene begrepet omsorgssvikt?

Ut ifra intervjuene vi har analysert kan vi se at det er ulike oppfatninger av hva som ligger i begrepet omsorgssvikt. Vi kan se at alle informantene synes at det er et stort og vanskelig begrep å definere. Det tenker vi kan komme av at de har ulike erfaring med omsorgssvikt i barnehagen. Kari Killén skriver dette i definisjonen på omsorgssvikt:

“Risiko- og omsorgssvikt handler om et bredt spekter av situasjoner. I den ene enden av spekteret finner vi situasjoner hvor omsorgen har vært “god nok”, men at det har oppstått kriser hvor omsorgspersonene ikke har vært i stand til å prioritere barnet. I det andre spekteret finner vi barn som lever med kronisk utrygghet, bekymring knyttet til rusmiddelbruk, psykiske problem, fysiske og psykiske lidelser.” (Killén, 2017, s. 57)

Her ser vi at definisjonen til Killén er omfattende om handler om mye. Som nevnt tidligere synes informantene at det var vanskelig å finne en definisjon. Dette tenker vi kan handle om at det kan fremstå som et komplisert begrep med mye tungt innhold. Det blir nevnt at det finnes ulike grader av omsorgssvikt.

Ene informanten nevner at det er ulike grader av omsorgssvikt. Ifølge Kvello (2015, s. 365) er det et bredt spekter av handlinger som man kan dele handlingene inn i ut ifra alvorlighetsgrad og uttrykksformer. Der blir det nevnt at innenfor psykiske overgrep er det varierende alvorlighetsgrader. Disse alvorlighetsgradene stiger fra alvorlig, til meget alvorlig, til svært alvorlig, og til særdeles alvorlig. Her vil alvorlig være nederst på alvorlighetsgraden og særdeles alvorlig øverst. Alvorlighetsgraden vil øke etterhvert som barnet er oftere utsatt for psykiske overgrep (Kvello, 2015, s. 395). Samme informant assosierer omsorgssvikt med et varierende mønster som oppstår i hjemmet, som kan føre negativ utvikling hos barnet. I følge Killén (2017, s. 69) kan omsorgspersoner ha en holdning eller handling som kan være ødeleggende for barnets utvikling av et positivt selvbilde. Dette kan vi knytte opp mot barn som ikke får dekket de behovene der har krav på. Dette er noe ene informanten nevner videre når det er snakk om signal barn kan gi.

En av informantene nevner at behovene barna har krav på, ikke blir møtt. Som tidligere nevnt i teorikapittelet handler behovspyramiden om hvilke behov mennesker har for å kunne overleve (Hårberg & Liff, 2018). Informanten knytter definisjonen på omsorgssvikt til Maslows behovspyramide hvor disse behovene ikke blir møtt. To av informantene knytter begrepet omsorgssvikt med omsorgspersoner som ikke har en tilknytning eller ikke er tilgjengelig for barnet sitt. Dette tenker vi også kan være med på å ødelegge barnets utvikling av et positivt selvbilde. Det legges også vekt på omsorgspersoner med dårlig psykisk helse, rusproblemer og mye mobilbruk. Vi ser i dagens samfunn at mobilbruk opptar flere og flere i hverdagen. Mobilbruk blir nå regnet som en stille form for omsorgssvikt hvor omsorgspersonene ikke er "pålogga" i hverdagen (Jensen, 2018). Omsorgspersoner som ikke er fysisk eller psykisk tilgjengelig for barna, ser vi at kan knyttes til hva følelsesmessig vanskjøtsel handler om. I følge Killén (2017, s. 61) definisjon på vanskjøtsel kan dette dreie seg om nettopp dette. Omsorgspersoner med dårlig psykisk helse og rusmiddelproblemer kan kjennetegne hvem som utøver psykiske overgrep (Killén, 2017, s. 74).

Det kommer tydelig frem at informantene legger mest vekt på følelsesmessig vanskjøtsel og psykiske overgrep når dem snakker om definisjonen på omsorgssvikt. På den ene siden tenker vi at det er viktig at informantene er klar over at de kjenner til de vanligste formene for omsorgssvikt. Men på den andre siden finnes flere former for omsorgssvikt. Disse handler om seksuelle og fysiske overgrep (Killén, 2017 s. 57).

Vi tenker at en av grunnene til at informantene ikke nevner noe om seksuelle og fysiske overgrep kan være at de ikke har like mye kunnskap om disse formene som de har om følelsesmessig vanskjøtsel og psykiske overgrep. Det kan også handle om at de ikke har fått like mye erfaring med seksuelle og fysiske overgrep som ved følelsesmessig vanskjøtsel og psykiske overgrep. I intervjuet spurte vi om de hadde fått noe kunnskap om temaet i utdanningen sin. Svaret vi får er at ingen av informantene følte de hadde fått nok kunnskap om temaet. I en undersøkning av Søftebø (2018, s. 113) kom det frem at seksuelle overgrep er noe de fleste vet noe om, men at det ikke blir snakket så mye om som det burde. Det er blitt et tabubelagt tema. Når en informant fikk spørsmål om hva de tenkte på når de hørte ordet fysiske overgrep, fikk vi svaret: "Blåmerker, men det er du sikkert kjent med". Vi tolket dette svaret som at informanten tenkte dette var en selvfølge at vi visste noe om.

Informantene nevner at de har lite teoretisk kunnskap, og har lært det de kan basert på erfaringer fra situasjoner i barnehagen. Den kunnskapen de har fått, fikk de gjennom kurs på arbeidsplassen, og lite gjennom utdanningsløpet. Dersom man skal kunne hjelpe barn i vanskelige livssituasjoner, kreves det at man som en del av barnehagepersonalet kan lese barns signal (Killén, 2017, s. 16). For å kunne lese disse signala mener vi at det trengs kunnskap basert på både teori og erfaringer. Ved kun bruk av erfaringsbasert kunnskap, frykter vi at det er fare for at alle signal ikke blir oppdaget. For å kunne oppnå en kompetanseheving i barnehagefeltet mener vi at man allerede i utdanninga bør få en større innføring i tema. Dette gjerne gjennom fagdager, temadager mm. Dersom man får mer teoretisk kunnskap tenker vi at de fremtidige barnehagelærerne og ansatte kan føle seg tryggere, og bedre rustet til å møte på omsorgssviktsituasjoner.

5.2 Hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt?

Som barnehagelærer og ansatt kan man møte på ulike signal knyttet til omsorgssvikt. Man skal ta alle signaler som tyder på omsorgssvikt på alvor, men hvilke signaler er det egentlig man møter mest på i barnehagehverdagen?

Omsorgssvikt kan vise seg gjennom fysiske tegn hos barn. I vår analyse finner vi ut at barn som mangler tilstrekkelig utstyr i barnehagen kan være et signal på omsorgssvikt.

Når informantene fikk spørsmål om hvilke signal som kommer frem hos barn svarer de at det ofte er mangel på nistepakke, sultne barn, barn med skitne og/eller våte klær og barn med dårlig hygiene. Dette kan vi knytte opp mot Maslows behovspyramide (Hårberg & Liff, 2018). I det nederste trinnet av pyramiden nevner Maslow fysisk behov. I dette trinnet på pyramiden legges det vekt på menneskers fysiske behov som mat, drikke, klær og stell (Hårberg & Liff, 2018). Som for eksempel at barnet trenger proteintilførsel for å kunne utvikle seg (Killén, 2017, s. 63). Om barnet ikke får dekket dette, kan det få problemer med å nå neste trinn i pyramiden, som går på trygghet og sikkerhet. Disse fysiske behovene er grunnleggende for at mennesker skal overleve (Hårberg & Liff, 2018). Barn har behov for rett ernæring, og hvis disse kravene ikke blir dekket kan dette gå utover de motoriske og kognitive forsinkelser, og impulsiv atferd (Killén, 2017, s. 63). Dersom barn kommer i barnehagen med manglende utstyr, mener vi dette kan være et resultat av at omsorgspersonene ikke er fysisk eller psykisk tilgjengelige for barna sine.

Videre kan dette kobles til barn av foreldre med rusavhengighet eller barn av foreldre som ikke har en tilknytning til barnet sitt. Rusavhengige omsorgspersoner tenker kun på å få dekket sine egne behov, og har problemer med å se hvilke behov barnet har (Killén, 2018, s. 74). Vi kan se ut i fra de signalene informantene nevner om mangel på nistepakke, sultne barn, barn med dårlig hygiene og skitne/våte klær, at de samsvarer med definisjonen på fysisk følelsesmessig vanskjøtsel. Fysisk følelsesmessig vanskjøtsel vektlegger dårlig ernæring, dårlig hygiene og helsestell, dårlige boforhold og mangel på klær (NOU 2004: 23, s.99). Istedenfor at omsorgspersonene engasjerer seg følelsesmessig i barnet, dekker dem de andre behovene barnet har når det kommer til ernæring, materielle og sosiale behov (Killén, 2017, s. 36). Dette kan tolkes som at omsorgspersonen skal lette på sin egen samvittighet ved å overdrive med de andre behovene til barnet.

På en annen side trenger det ikke nødvendigvis være omsorgssvikt, men man skal ikke utelukke at det er tilfellet. Dersom et barn kommer med skitne klær i barnehagen, trenger ikke dette tyde på at barnet er utsatt for omsorgssvikt. Vi tenker det kan være tilfellet at barnet har spist frokost i bilen og sølt på klærne sine. I tilfeller hvor barn er utagerende, trenger det heller ikke være et signal på omsorgssvikt. Vi tenker at barn, på like linje med voksne, kan ha dårlige dager. I den aldersuavhengige statistikken til Statistisk Sentralbyrå (2020), viser det seg likevel at det er mange tilfeller av omsorgssvikt. Som nevnt i teoridelen, ble det i 2019 rapportert om 147 tilfeller av vanskjøtsel, 200 tilfeller av seksuelle overgrep, 857 tilfeller av fysiske overgrep og 533 tilfeller av psykiske overgrep. Vanskjøtsel er den vanligste formen for omsorgssvikt, men statistikken viser at det likevel ikke er rapportert mange tilfeller av denne formen. En av våre informanter uttrykker at vedkommende synes det er vanskelig å melde bekymring til barnevernet i frykt for å ødelegge liv. Dette kan stemme overens med at det ikke blir rapportert inn like mange tilfeller av vanskjøtsel, i motsetning til de andre formene for omsorgssvikt, selv om vanskjøtsel er den vanligste formen for omsorgssvikt.

Vi kan se at foreldre som er psykisk utilgjengelig er en av de vanligste signalene på vanskjøtsel (Killén, 2017, s. 61). Informantene nevnte at et signal på omsorgssvikt kan være at foreldre-barn relasjonen er negativ og utrygg. Vi kan da se på tilknytningen barnet har til omsorgspersonene sine. Askland og Sataøen (2014, s. 61) nevner at man kan se at barnet har en trygg tilknytning til omsorgspersonene når de ikke vil gi slipp og blir usikker når omsorgspersonene ikke er tilstede.

Informantene våre nevner at hente- og bringesituasjonen kan være en god arena for å oppdage signal hos barn når det kommer til foreldre-barn relasjonen. En av våre informanter forteller om en hentesituasjon hvor et barn begynte å grue seg når det nærmet seg henting. Dette kom frem ved at barnet fikk vondt i magen og kunne begynne å stresse. Ut ifra dette kan vi tolke at barnet ikke har den trygge tilknytningen til omsorgspersonene som de burde hatt. Vi kan også se dette opp mot synspunkta til Askland og Sataøen (2014, s. 61) hvor barnet istedenfor å vise glede når omsorgspersonene kommer, heller går og gruer seg til de kommer. Dette viser da at barnet ikke har noe problem med å være borte fra omsorgspersonene sine. Gjennom denne reaksjonen fra barnet, kan man som ansatt allerede her få oppfattelse av at barnet har den tilknytningen de skulle hatt med foreldrene.

Det å ha en god relasjon og et godt samspill med omsorgspersonene sine kan skape god utvikling hos barnet. Dersom barnet skal få en slik god relasjon med omsorgspersonene sine er de avhengig av å bli sett. Hjernen hos barn trenger den følelsesmessige tilgjengeligheten fra omsorgspersonene for at den skal utvikle seg (Killén, 2017, s. 63). Killén (2017, s. 36) nevner at barnet har oppnådd en trygg tilknytning når de har blitt sett og hørt av foreldrene og fått erfaringer med at det er trygt å være hos omsorgspersonene. Vi kan se i denne teorien fra Killén (2017) og teorien fra Askland & Sataøen (2014) at de ser på den gode tilknytningen på samme måte. Vi ser på den viktige tilknytningen mellom barn og omsorgspersonene som betydningsfull for at det skal kunne oppstå en trygg og god tilknytning, utvikling og omsorg for barnet.

Dersom barna ikke får dekket behovet som handler om at omsorgspersonene er tilgjengelige for barna, kan det få store konsekvenser. Når barna ikke får den responsen og stimuleringen de har behov for fra omsorgspersonene, kan dette føre til at de får en forsinket psykomotorisk utvikling, forsinket språkutvikling og dårlig kontaktevne (Killén, 2017, s. 62). I eksempelet i analysen vår om barnet som ikke ville klemme far, kan vi ut ifra dette tenke at barnet ikke får den tilknytningen til omsorgspersonene som de trenger. Dette går under kategorien om psykisk følelsesmessig vanskjøtsel. Barnet får ikke den voksenkontakten de har behov for (NOU 2004: 23, s. 99). En av informantene nevnte at et signal fra barn som ikke får dekket behovene sine, var at selv ett 2 år gammelt barn kunne gå ned til babystadiet. Det vil si at barnet snakker og oppfører seg mindre enn det egentlig er. Dette kan vi se igjen i teorien til Killén (2017, s. 62), som er nevnt ovenfor.

På bakgrunn av dette tolker vi at barnet reagerer på denne måten på grunn av at det ikke har fått den stimulien og responsen de har krav på og har behov for. En konsekvens av dette kan være at barnet utvikler seg langsommere og ikke i det stadiet det skal i forhold til alderen.

Som nevnt tidligere kan man som ansatt i hente- og bringesituasjon se på relasjonen mellom barnet og omsorgspersonene og hvordan atferden til barnet er. Man kan ofte møte på barn i en bringesituasjon som ikke synes det er noe gøy å si ha det bra til foreldrene. Vi kan da kan få inntrykk av at relasjonen er bra. En konsekvens som kan komme av at relasjonen er dårlig og tilknytningen utrygg kan man se i eksempelet om barnet som gruer seg til henting. Når barnet sier det får vondt i magen før hentetid, kan vi tolke at barnet prøver å signalisere at ting på hjemmefronten ikke er som de skal. Men på en annen side tenker vi at man må observere barn over tid for å se om man kan finne et mønster. Selv om barnet møter omsorgspersonen negativt, kan det komme av at barnet er i en altoppslukende lek og rett og slett ikke vil hjem. Man må være litt forsiktig med å trekke raske slutninger, da det ikke alltid er som man tror.

5.3. Hvilke reaksjonsmønstre har barnehagelæreren ved mistanke om omsorgssvikt?

Når man arbeider med barn kan man ha stor mulighet til å fange opp signal i hverdagen. Hvilke reaksjonsmønstre barnehagelæreren har, kan avhenge av hvilke kunnskaper de har. Hvilke mønstre er det man kan se igjen hos barnehagelærerne ved mistanke om omsorgssvikt?

Når vi har analysert datamaterialet fra informantene, kan vi se at det er mye av det samme reaksjonsmønsteret som går igjen. Søftestad (2019, s.115) skriver at dersom en ansatt er bekymret for et barn, har den ansatte et ansvar i å dele denne bekymringen med dens nærmeste leder. Dette ansvaret kalles også opplysningsplikt (Eriksen & Germeten, 2012, s. 89). Informantene forteller i intervjuene at dette er noe de også gjør. De forteller at dersom en assistent er bekymret for et barn, deler vedkommende bekymringen med barnehagelærer. Barnehagelæreren videreformidler bekymringen til pedagogisk leder, som igjen fører bekymringen videre til styrer. Dette tyder på at det er et hierarkisk informasjonsmønster som samsvarer med teorien og pliktene om å dele bekymringen med nærmeste leder. Når lederen har fått bekymringen fra personalet, er det vedkommende sitt ansvar og innhente informasjon dersom det er flere situasjoner som kan være bekymringsfulle (Søftestad 2019, s. 116).

En av våre informanter forteller i intervjuet at styrer drøfter bekymringen med barnevernet, og i noen tilfeller med personalet. Ved drøfting med personalet er det styrer sitt ansvar og avgjøre om bekymringen er av en grad som bør meldes videre til barnevernet eller politiet (Søftestad, 2019, s. 116). Dersom styrer tenker det ikke er grunn til å melde bekymringen videre til barnevernet eller politiet, har man som ansatt i barnehagen en selvstendig opplysningsplikt (Eriksen & Germeten, 2012, s. 91). Dersom en ansatt fortsatt sitter på en bekymring, kan vedkommende anonymt ringe til barnevernet og dele bekymringen med dem. Eriksen og Germeten (2012, s. 91) fremhever at selv om man har en lavere stilling enn styrer i barnehagen, har man ikke mindre ansvar når det gjelder å melde bekymring. Dersom man har mistanke om at det utøves fysiske eller seksuelle overgrep mot barn, bør man ta kontakt med barnevernet, politiet eller barnehuset for å drøfte hva man skal gjøre med mistanken (Statens barnehus, u.å). Dette er også noe informantene forteller oss. Ene informanten vi intervjuet fortalte oss at det kunne være vanskelig å melde inn til barnevernet, på grunn av at det kunne "ødelegge" liv. Vi tolket at dette handler mer om de milde formene for omsorgssvikt. Vedkommende mente at barnet ville fått det bedre med omsorgsperson, enn uten.

På en annen side forteller informantene at man ikke skal drøfte bekymringer med hele personalet. Her tolker vi at det menes at sensitiv informasjon ikke skal være noe hele personalet vet om. Ene informanten forteller at styrer ønsket et tett samarbeid med omsorgspersonene for at det skulle være lettere for de å dele informasjon som kunne være vanskelig å dele med personalet på avdelingen. Dersom omsorgspersonene kommer med informasjon som er nødvendig for personalet å vite, delte styrer dette med personalet. I og med at assistentene er det personalet som er mest med barna, mener vi at hele personalet, også assistentene, bør få informasjon vedrørende bekymringer om et barn. Ved å dele informasjon med hele personalet, mener vi at det kan bidra til at personalet er mer årvåken på å observere barnet det gjelder. Som vi kan se i eksempelet med informanten som var redd for å "ødelegge" liv. En konsekvens informanten nevner av å melde bekymring til barnevernet, er at barnet kan bli tatt ifra foreldrene.

Her tenker vi at informanten kan ha trodd at vedkommende har gjort det beste for barnet, men har sett vekk ifra pliktene om hva som skal gjøres ved mistanke om omsorgssvikt. Vi mener at informanten har hatt en delt magesfølelse. En del av magesfølelsen tilsier at det er omsorgssvikt, mens en annen del sier at barnet klarer seg bedre med omsorgspersonen.

I FNs barnekonvensjon står det at “Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.” (Barne- og familiedepartementet, 2020). Vi tenker at informanten jobber ut ifra barnets beste, men i denne situasjonen valgte ikke vedkommende å gjøre det som er etisk riktig. Drugli (2008, s. 136) skriver at det ofte kan være mange som kjenner på at de gruer seg til å ta den vanskelige samtalen med omsorgspersonene når det er vekket bekymring hos barnet. Vi kan se dette igjen i informantens utsagn, hvor det er flere som kan grue seg til å ta opp samtalen. Grunnen til dette kan være at man kan være redd for å ta feil og beskyldte noen for noe som ikke er tilfellet, eller at man er redd for at det vil påvirke samarbeidet i tiden fremover. Vi tenker at når man skal ta opp en bekymring, må man være godt forberedt på hvordan man legger frem bekymringen, og hvilke reaksjoner man kan få. I samtale med omsorgspersonene er det viktig at en ikke formulerer bekymringen på skremmende eller provoserende måte (Drugli, 2008, s. 138). Dette kan føre til uheldige konsekvenser for foreldresamarbeidet.

I forhold til foreldresamarbeid og deling av bekymring for et barn, kan det være to måter å gjøre det på. Dette er avhengig av om det er en mild eller grov form for omsorgssvikt. Informantene forteller at foreldresamarbeid er noe de legger vekt på. Ved mildere former for omsorgssvikt sier informantene at de går i dialog med omsorgspersonene for å drøfte om det eventuelt skal opprette en stafettlogg eller ta i bruk BTI for videre arbeid og samarbeid med flere instanser. Ved grov omsorgssvikt skal det tas direkte kontakt med barnevernet eller politi (Glaser, 2016, s. 117). Dersom det oppstår situasjoner med alvorlig omsorgssvikt, som vold eller seksuelle overgrep, vil det være et klart lovbrudd å involvere foreldrene før politiet eller barneverntjenesten blir kontaktet (Glaser, 2016, s. 117). Dette er noe vi også kan se igjen i informantene sine utsagn. Informantene forteller at ved de alvorligste tilfellene skal man gå rett til barnevernet. Dersom man informerer foreldrene først, kan dette være med på å gjøre at omsorgspersonene får muligheten til å ødelegge bevis i saken (Glaser, 2016, s. 117).

På en annen side er det viktig å ta kontakt med foreldrene når man er bekymret for et barn. Marit Drugli nevner også at:

“Foreldrenes synspunkter, forklaringer og vurderinger vil som ofte gi et utfyllende bilde av barnet og situasjonen de er i. Det som er viktig er at en etablerer en

samarbeidsrelasjon der en i fellesskap ønsker å forstå barnet og situasjonen det er i, og hjelpe de i forbindelsen med problemet som er avdekket.” (Drugli, 2008, s. 44)

Ut ifra hva som blir skrevet i sitatet, ser vi viktigheten av å ta kontakt med foreldrene når man er bekymret for et barn. Det vil ikke være gunstig for det videre samarbeidet dersom personalet venter med å dele bekymringen til de må (Drugli, 2008, s. 129).

Omsorgspersonene er som oftest de som kjenner barnet sitt best, og som vet hvordan de oppfører seg i hverdagen. Foreldresamarbeid kan også fungere som veiledning for omsorgspersonene. En av informantene tenker at det er viktig å ta ting med foreldre etter hvert og at man går inn med et åpent sinn mot omsorgspersonene. Dette er noe vi tenker er viktig for å kunne få et godt foreldresamarbeid. Foreldresamarbeid kan bidra til at omsorgspersonene kan få et bedre samspill og tilknytning til sitt eget barn (Drugli, 2017, s. 145).

På en annen siden tenker vi at det kan være skadelig for barnet dersom personalet går i tidlig dialog med omsorgspersonene. Søftestad (2019, s. 121) skriver at dersom omsorgspersonene får mistanke om at barnet har signalisert at det er utsatt for omsorgssvikt, kan dette gjøre situasjonen til barnet verre. Barnet kan da bli straffet for å ha reist bekymring. En konsekvens av å ikke ta kontakt med omsorgspersonene før man må er at de ansatte kan være redde for at samarbeidet skal svekkes, eller i verste fall frafalle. Omsorgspersonene kan i verste fall ta barna ut av barnehagen (Drugli, 2008, s.129). Denne konsekvensen tenker vi kan komme av at personalet har tatt kontakt med omsorgspersonene for sent og eventuelt lagt bekymringen frem på en måte som var skremmende for omsorgspersonene.

5.4 Konklusjon

I analysen vår kom vi frem til at informantene synes begrepet omsorgssvikt kan være vanskelig å finne en konkret definisjon på. Vi har sett at våre informanter tenker mye det samme, men at det fortsatt er ulike tolkninger av begrepet. Det legges stor vekt på følelsesmessig vanskjøtsel og psykiske overgrep i definisjonene deres. Vi har funnet ut i drøftingen at det er for lite kunnskap om de resterende formene for omsorgssvikt. En av grunnen til at de ikke har kjennskap til de andre formene for omsorgssvikt er at de ikke har erfart disse formene i like stor grad som de andre. Kunnskapen de satt på fikk de gjennom diverse kurs og erfaringer gjennom barnehagen.

Dersom det ikke blir lagt mer vekt på temaet i utdanningen, frykter vi at fremtidige barnehagelærere ikke vet hvilke signal de kan oppdage og hvordan de skal reagere ved mistanke. Vi mener at det er et godt utgangspunkt og ha kunnskap om følelsesmessig vanskjøtsel og psykiske overgrep, men at det likevel finnes flere former omsorgssvikt som man også bør være klar over.

Når det kommer til signalene på omsorgssvikt ser vi at det blir lagt mer vekt på følelsesmessig vanskjøtsel og psykiske overgrep, og ikke like mye vekt på fysiske og seksuelle overgrep. Vi har funnet ut slike overgrep er et tabubelagt tema. Man skal ta alle signal på omsorgssvikt på alvor, og ikke vente for lenge med å melde inn bekymring. Vi ser at dersom man som barnehagelærer ikke plukker opp signalene, kan dette få store konsekvenser for barnet, for eksempel i form av sen utvikling og dårlige relasjoner til andre. Graverende konsekvenser kan være angst og dårlig psykisk helse.

Når det gjelder reaksjonsmønsteret hos barnehagelæreren, har vi funnet ut at det er et hierarkisk informasjonsmønster. Vi har funnet ut at ved mistanke om omsorgssvikt skal nærmeste leder informeres. Vi tenker det er viktig å kjenne til prosedyrene både internt og overfor eksterne samarbeidspartnere i møte med omsorgssvikt. Det er som regel styrer som melder inn bekymring, men som ansatt i barnehagen har man selvstendig opplysningsplikt. Styrer har ansvar i å innhente informasjon om situasjoner som også kan være bekymringsfulle. Her drøftes det med personalet og fagfolk. Dersom hele personalet skal kunne oppdage signal, mener vi at hele personalet skal inkluderes i situasjoner og prosesser knyttet til omsorgssvikt. Ved å inkludere hele personalgruppa, mener vi at dette kan bidra til å heve kompetansen til barnehagen.

Vi har også sett at foreldresamarbeid blir lagt stor vekt på i milde omsorgssviktsituasjoner, hvor omsorgspersonene blir inkludert i det videre arbeidet. Dette mener vi er alfa omega for arbeidet i barnehagen. Ved grovere former for omsorgssvikt får vi informasjon om at man skal gå direkte til barnevernet eller politiet. Ifølge Barnehageloven (2005, §22) skal personalet ha kjennskap til opplysningsplikta de har overfor barnevernet.

6.0 Avslutning

Formålet med forskningsprosjektet var å undersøke hvilke signal barnehagelæreren kan oppdage hos barn som blir utsatt for omsorgssvikt, og hvilke reaksjonsmønstre de har i slike situasjoner.

Vi tok i bruk den kvalitative metoden og intervju for å kunne finne et svar på dette. Etter å ha gjennomført intervjuene fant vi ut at det i definisjonen av begrepet og i signalene barn kan sende at det er størst fokus på vanskjøtsel og psykiske overgrep. De signalene det legges mest vekt på er foreldre som ikke er tilgjengelig eller tilstede for barnet, mangel på utstyr og endring i atferd og væremåte som for eksempel tristhet og depresjon. Dette er kun informantenes synspunkt og de signalene som dem nevner mest, men det finnes også flere signaler barn sender enn kun disse. Det er viktig for oss å legge frem at det vi har kommet frem til ikke nødvendigvis gjelder alle barnehager i Norge.

Gjennom arbeidet med dette forskningsprosjektet har vi innsett viktigheten av å ha et årvåkent og kunnskapsrikt personale i barnehagen. Vi sitter igjen med mye ny kunnskap som vi tenker er relevant for oss som fremtidige barnehagelærere å ta med oss videre inn i arbeidslivet. Ikke bare de ulike signalene barn kan sende, men også hvilke reaksjonsmønstre en som barnehagelærer har ved mistanke. Selv om vi nå sitter på ny kunnskap om tema, tror vi likevel at vi vil få ytterligere mer kunnskap når vi kommer ut i arbeidslivet.

7.0 Litteraturliste

Andersen, G. (2019, 31. januar). *Valg av forskningsmetode*. Hentet fra

<https://ndla.no/nb/subjects/subject:19/topic:1:195989/topic:1:195829/resource:1:56937?filters=urn:filter:cddc3895-a19b-4e30-bd27-2f91b4a02894>

Askland, L. & Sataøen, S. O. (2014). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64)* Hentet fra:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100)*. Hentet fra

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Barne- og familiedepartementet. (2020). *FN's barnekonvensjon*. Hentet fra

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Barne- og likestillingsdepartementet. (2009). *Til barnets beste - samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/til-barnets-beste---samarbeid-mellom-barnehagen-og-barneverntjenesten.pdf>

Breilid, H. C. S. (2016, 12.februar). *Taushetsplikt og opplysningsplikt*. Hentet fra

<https://www.utdanningsforbundet.no/lonn-og-arbeidsvilkar/sporsmal-og-svar/artikler-lov-og-rett/lov-og-rett-artikler/2017/taushetsplikt-og-opplysningsplikt/>

Bufdir. (2015, 11. mars). *Seksuelle overgrep mot barn*. Hentet fra

https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/oppvekst/Vold_og_overgrep_mot_barn/Seksuelle_overgrep_mot_barn/

Bufdir. (2018, 4. april). *Omsorgssvikt*. Hentet fra:

https://bufdir.no/Nedsatt_funksjonsevne/Vern_mot_overgrep/Vold_og_overgrep_mot

[barn og unge med funksjonsnedsettelse/Tegn på vold og overgrep/Omsorgssvik
t/](#)

Bufdir. (2020, 05. november). *Psykisk vold*. Hentet fra:

https://bufdir.no/vold/TryggEst/Overgrep/Psykisk_vold/

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag

Claussen, C. J. (2010). *Det er noe med den ungen: Fra bekymring til handling*. Oslo: Sebu forlag

Drugli, M. (2008). *Barn som vekker bekymring*. Cappelen Damm As.

Eriksen, E., & Germeten, S. (2012). *Barnevern i barnehage og skole. Møte mellom barn, foreldre og profesjoner*. Cappelen Damm As.

Folkehelseinstituttet. (2019, 24. juni). *Vold og seksuelle overgrep*. Henta fra <https://www.fhi.no/nettpub/hin/skader/vold/>

Folkehelseinstituttet. (2019, 23. september). *Ett av fem barn blir slått, kløpet eller lugget*. Henta fra https://www.fhi.no/nyheter/2019/vold-barn/?fbclid=IwAR3_AGme_AltUBN0v_tNVQKXZV7uhjL60YPX5w5-c7OudvrQsm-tvsBgw_s

Glaser, V. (2016). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget

Hofsøy, R. (2011, 28. juni). *Det er forbudt å slå barn*. Henta fra <https://www.nordlys.no/kronikk/det-er-forbudt-a-sla-barn/s/1-79-565553>

Hårberg, G. B. & Liff, N. (2018, 21. juni). *Maslows behovspyramide*. Hentet fra <https://ndla.no/nb/subjects/subject:40/topic:1:195926/topic:1:195927/resource:1:79731?filters=urn:filter:8c230faa-c1b1-4c16-b47a-490d8d7247cf>

Jensen, S. C. (2018, 2. januar). *Mobilbruk kan være en stille form for omsorgssvikt*. Hentet fra <https://sykepleien.no/forskning/2017/12/mobilbruk-kan-vaere-en-stille-form-omsorgssvikt>

Jenssen, H. R., Grønlid, N., G. & Hårberg, B. G. (2018, 21. juni). *Vanskjøtsel*. Hentet fra: <https://ndla.no/nn/subjects/subject:40/topic:1:8689/topic:1:27240/resource:1:27299?filters=urn:filter:f1c484c4-a826-4ba0-a9ee-e00e0b4e35b9>

Kibsgaard, S & Sæther, M. (2014). *Barnehagelærerstudentens bacheloroppgave*. Oslo: Universitetsforlaget

Killén, K. (2012). *Sveket 1*. Oslo: Kommuneforlaget.

Killén, K. (2017). *Forebyggende arbeid i barnehagen: samspill og tilknytning* (2. utg) Oslo: Kommuneforlaget

Killén, K. (2019). *Sveket 2*. Oslo: Kommuneforlaget

Korsvold, T. (28. januar. 2020) *Store norske leksikon*. Hentet fra: <https://snl.no/barnehageloven>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. (2.utg). Oslo: Gyldendal Akademisk

Kvello, Ø. (2015). *Barn i risiko: Skadelige omsorgssituasjoner*. (2.utg). Oslo: Gyldendal akademisk

NOU 2004: 23. (2004). *Barnehjem og spesialskoler under lupen: Nasjonal kartlegging av omsorgssvikt og overgrep i barnevernsinstitusjoner 1945-1980*. Henta fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2004-23/id387932/?ch=10>

Olsen, L. O. (1996). *Juss i barnehagen*. (2.utg). Kristiansand: Høyskoleforlaget AS

- Rørset, A & Ulriksborg, B. (2015, 25.mars). *Mer kompetanse inne i barnehagen*. Hentet fra <https://www.barnehage.no/barnehagelaerer-kompetanse-kronikk/mer-kompetanse-inn-i-barnehagen/113737>
- Skogen, E., Slåtten, M. V., & Tellefsen, M. (2008). *Rett skal være rett: Juridiske og pedagogiske utfordringer i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget
- Statens Barnehus. (u.å). *Hvordan gå frem ved mistanke*. Hentet fra <https://www.statensbarnehus.no/mistanke/>
- Statistisk Sentralbyrå. (2020, 26. mars). *10782: Undersøkinger avslutta av barnevernet, etter konklusjon og grunnlag for tiltak 2013-2019*. Henta fra <https://www.ssb.no/statbank/table/10782>
- Søftestad, S. (2019). *Grunnbok i arbeid med seksuelle overgrep*. Oslo: Universitetsforlaget
- Teigstad, E. (2017, 17. juli). *Hva kan være tegn på at et barn er utsatt for seksuelt overgrep?* Hentet fra: <https://www.overgrep.no/hva-kan-vaere-tegn-pa-at-barn-er-utsatt-for-seksuelt-overgrep/>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4.utg). Bergen: Fagbokforlaget
- Utdanningsdirektoratet. (2012). *Skolepersonalets opplysningsplikt til barneverntjenesten Udir-10-2012*. Hentet fra <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Ovrige-tema/Udir-10-2012/3-Opplysningsplikt-pa-eget-initiativ-meldeplikten/>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Henta fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Utdanningsnytt. (2013, 4.april). *Barnehagen kan være med å stoppe omsorgssvikt*. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/barnehage/barnehagen-kan-vaere-med-a-stoppe-omsorgssvikt/197750>

Pripp, A. H. (2020, 12.oktober). *Hawthorne-effekten*. Henta fra

<https://tidsskriftet.no/2020/10/medisin-og-tall/hawthorne-effekten>

Vedlegg 1 – Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Hvordan forstår barnehagelærere begrepet omsorgssvikt, hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt, og hvilke reaksjonsmønstre har de ved mistanke om omsorgssvikt?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få kunnskap om signal på omsorgssvikt og hva en gjør i en slik situasjon i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Problemstillingen til vårt forskningsprosjekt er «Hvordan forstår barnehagelærere begrepet omsorgssvikt, hvilke signaler forstår barnehagelæreren som tegn på omsorgssvikt, og hvilke reaksjonsmønstre har de ved mistanke om omsorgssvikt». Dette er en bacheloroppgave på barnehagelærerstudiet ved Høgskolen på Vestlandet. Vi håper med dette prosjektet å få mer innsikt i reaksjonsmønsteret hos barnehagelærere når det kommer til omsorgssvikt. Navnet og kontaktopplysningene til dem som deltar vil bli anonymisert.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Barnehagelærerstudenter fra Høgskulen på Vestlandet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Ønsket vårt i dette forskningsprosjektet er at vi ønsker å intervju og komme i kontakt med personer som har barnehagelærerutdanningen. Vi har et ønske om å undersøke både private og kommunale barnehager for å se om det er forskjellige kulturer rundt problemstillingen vår. Vi håper og ønsker å få intervju flere personer fra samme barnehage for å få flere syn og tanker.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at vi møter opp i barnehagen og gjennomfører et intervju.

Intervjuet inneholder spørsmål om din utdanning, din kompetanse og kunnskap knytt til omsorgssvikt og hva en gjør i slike situasjoner. Intervjuet vil ta cirka 60-90 minutter å gjennomføre.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Vi er åpne for å gjennomføre intervjuet på Zoom/Teams dersom dere synes det er enklere på grunn av Corona situasjonen vi er i.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Innsamla data vil bli lagret på passord beskyttet datamaskin. Personene som deltar i intervjuet vil bli anonymisert i oppgaven og får fiktive navn.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Informasjonen som kommer inn før og under intervjuet vil bli anonymisert fra starten av. Dataen som kommer inn blir registret i form av notater og vil bli slettet direkte etter gjennomført forskningsprosjekt.

Dine rettigheter

I denne forskingen blir det ikke samlet inn noe form for personidentifiserende materialet, og på grunnlag av det er ikke prosjektet sendt inn til NSD for godkjenning.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på muntlig samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:
«*Navn på studen*»t som er en av studentene i dette forskningsprosjektet på:

xxxxxx@hvl.no

Høgskolen på Vestlandet ved veileder «*Navn på veileder*» att: xxxxx@hvl.no

· Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen. Kan kontaktes på e-post via

Trine.Anikken.Larsen@hvl.no

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

(Forsker/Veileder)

Studenter

Vedlegg 2 - Intervjuguide

1. Hvor lenge har du jobbet i barnehagen?
2. Hvilken utdanning har du?
3. Hvorfor ville du bli barnehagelærer? Eventuelt hvorfor ville du jobbe i barnehage?
4. Hva lærte dere i utdanningen om temaet omsorgssvikt?
5. Har den eventuelle kunnskapen om temaet fra utdanningen vært til hjelp i situasjoner 6. knyttet til omsorgssvikt i barnehagen?
7. Hva legger du i begrepet omsorgssvikt?
8. Har du opplevd omsorgssvikt i din karriere som ansatt i barnehagen?
9. Hva signaler tenker du at barnet kunne ha vist i en situasjon der det viser seg at barnet 10. utsatt for omsorgssvikt?
11. Hvilke inntrykk tror du det hadde gjort for en barnehagelærer å oppleve en situasjon knyttet til omsorgssvikt i barnehagen?
12. Hva gjør en som ansatt når en møter på en slik situasjon?
13. Hva instanser blir involvert i slike situasjoner?
14. Har dere prosedyrer dere følger når dere oppdage signaler? Eventuelt hvilke?
15. Er det noe du føler du ikke har fått sagt? Noe å tilføye?